

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

**Sondaj privind creditarea companiilor
nefinanciare și a populației**

August 2014

Sondaj¹ privind creditarea companiilor nefinanciare și a populației, august 2014

Sinteză

Standardele de creditare s-au menținut constante în T2/2014, atât în cazul companiilor, cât și pe segmentul creditării populației. Cererea de credite din partea companiilor a cunoscut o creștere marginală la nivel agregat, instituțiile de credit preconizând însă o reducere a acesteia pe termen scurt (T3/2014). În cazul populației, cererea a cunoscut un avans, indiferent de destinația creditului (ipotecar sau de consum), o evoluție similară fiind anticipată și pentru T3/2014.

Tabel 1. Sinteza opiniilor băncilor referitoare la evoluția ofertei și a cererii de credite

Segment creditare		Ofertă		Cerere	
		T2/2014	T3/2014(așteptări)	T2/2014	T3/2014(așteptări)
Populație	Imobiliare	→	↑	↑	↑
	Consum	→	↑	↑	↑
Companii, total		→	↑	↑	↓

Notă: Pentru oferta de creditare, săgeata în *sus/jos/orizontal* indică o *relaxare/înăsprire/menținere constantă* a standardelor de creditare. Pentru cererea de credite, săgeata în *sus/jos/orizontal* indică *avansul/contracția/menținerea constantă* a cererii, conform opiniei băncilor (referitoare la ultimele trei luni, respectiv așteptările privind următoarele trei luni). Culoarea *albastră* indică modificări de amploare marginală, iar culoarea *roșie* de amplitudine moderată sau mare.

A. Sectorul companiilor nefinanciare

- **Standardele de creditare** au rămas constante în T2/2014, pentru al treilea trimestru consecutiv. Pentru T3/2014, instituțiile de credit anticipează o relaxare moderată a standardelor de creditare, indiferent de tipul împrumutului.
- **Termenii creditării** au fost menținuți în mare măsură neschimbați în T2/2014, cu excepția cerințelor de colateral/garanții și a scadenței maxime, care au înregistrat o relaxare marginală.
- **Cererea de credite** a înregistrat o creștere ușoară în T2/2014 la nivel agregat, pe fondul unui avans al cererii de credite pe termen scurt atât din partea IMM, cât și a corporațiilor. Pentru T3/2014, instituțiile de credit anticipează reducerea cererii de credite la nivel agregat, în special pe fondul contracției cererii pentru împrumuturi din partea corporațiilor.
- **Riscurile asociate companiilor**, grupate după sectorul de activitate al acestora, au continuat să înregistreze o evoluție mixtă. Potrivit instituțiilor de credit, riscul de credit asociat companiilor după dimensiune este în creștere pe segmentul IMM, în

¹A se vedea Anexa și notele metodologice pentru aspecte legate de caracteristicile și terminologia folosite în sondaj.

<http://www.bnr.ro/Anexe--6352.aspx>

cazul corporațiilor acesta menținându-se neschimbat comparativ cu trimestrul precedent.

B. Sectorul populației

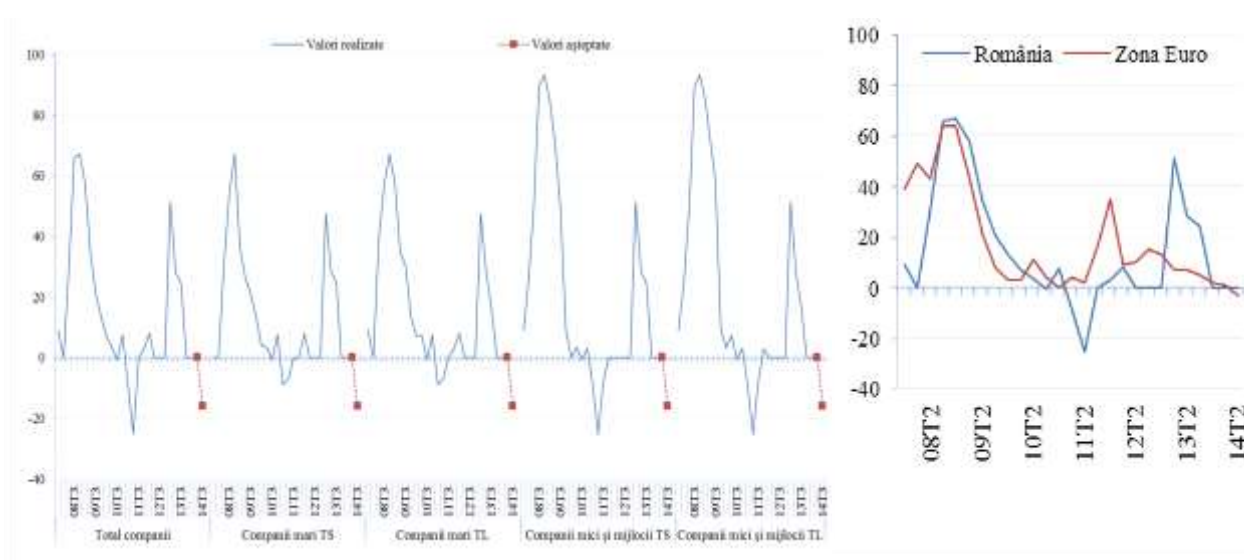
- **Standardele de creditare** au fost menținute constante în T2/2014, atât pe segmentul creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri, cât și al celor de consum. Pentru trimestrul următor (T3/2014), băncile anticipează relaxarea condițiilor creditării pentru ambele tipuri de credite.
- **Termenii creditării** au rămas relativ neschimbați în T2/2014 pentru creditele imobiliare, în timp ce în cazul creditelor de consum s-au înregistrat modificări mixte în ceea ce privește *spread*-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M și alte costuri ale creditării.
- **Cererea de credite** s-a majorat, indiferent de destinația creditului (imobiliar sau de consum), tendința crescătoare fiind anticipată a se menține și în T3/2014.

A. Creditarea companiilor nefinanciare

1. Standardele de creditare

În ansamblu, condițiile de creditare s-au menținut constante în T2/2014, pentru al treilea trimestru consecutiv, contrar în anticipărilor anterioare ale băncilor, care indicau o relaxare semnificativă a standardelor de creditare (Grafic 1).

Grafic 1- Modificări ale standardelor de creditare (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, iulie 2014

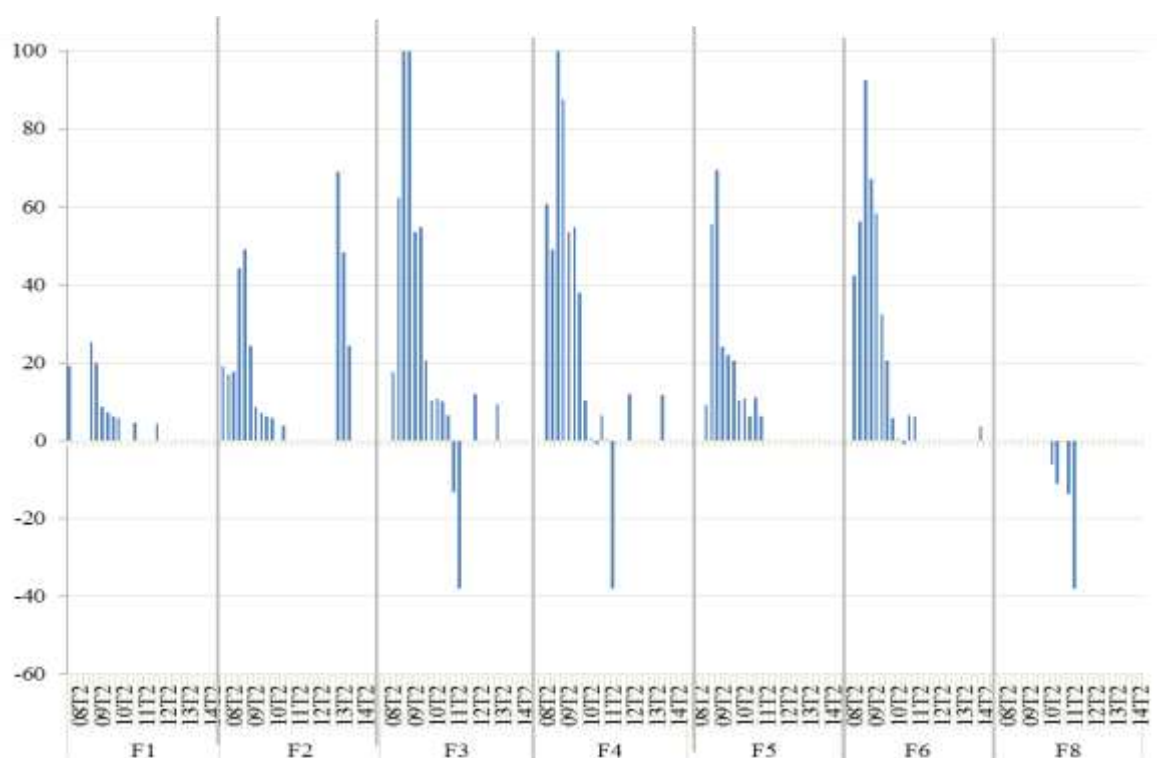
Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele de creditare, cât și termenii creditării

În structură, standardele de creditare au rămas de asemenea neschimbate, indiferent de dimensiunea companiei sau de perioada pentru care este acordată finanțarea. Pentru T3/2014, instituțiile de credit prognozează o relaxare moderată a condițiilor de creditare în cazul tuturor categoriilor de credite.

Spre comparație, în T2/2014, instituțiile de credit din zona euro au raportat o relaxare a standardelor de creditare în ceea ce privește împrumuturile acordate companiilor (procent net de -3 la sută, comparativ cu 1 la sută în trimestrul precedent). Pentru T3/2014, instituțiile de credit din zona euro preconizează o relaxare marginală a condițiilor de creditare.

Potrivit băncilor autohtone, în T2/2014, factorii care influențează standardele de creditare au rămas constanți (Grafic 2).

Grafic 2- Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

F1	Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii	F7	Riscul asociat unei creșteri/scăderi rapide și accentuate a prețurilor imobilelor (doar pentru creditele garantate cu ipotecă asupra imobilelor comerciale)
F2	Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR	F8	Presiunea concurenței din sectorul bancar
F3	Așteptările privind situația economică generală	F9	Presiunea concurenței din sectorul nebancar
F4	Riscul asociat industriei în care activează compania	F10	Concurența cu alte surse de finanțare (piața de capital și acționariat etc.)
F5	Modificarea ponderii creditelor neperformante în portofoliul băncii	F11	Alți factori
F6	Riscul asociat colateralului/garanției solicitate		

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
 - factorii F7, F9, F10 și F11 nu au suferit modificări

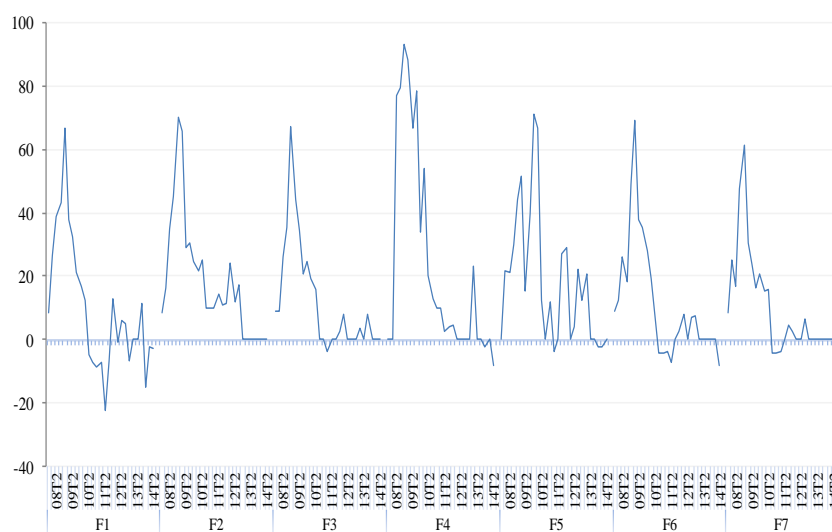
A2. Termenii creditării

Termenii creditării s-au menținut în mare măsură neschimbați în T2/2014, singurele excepții fiind cerințele de colateral/garanții și scadența maximă, care au consemnat o relaxare marginală (Grafic 3).

Nivelul LTV (*loan-to-value*) pentru creditele garantate preponderent cu ipotecă aflate în portofoliul instituțiilor de credit la T2/2014 s-a situat în jurul valorii de 96 la sută, în timp ce în cazul creditelor nou acordate în ultimele trei luni, valoarea înregistrată a fost de aproximativ 73 la sută.

Instituțiile de credit au estimat un nivel al pierderii în caz de nerambursare (LGD²) pentru creditele care au intrat în starea de nerambursare³ în T2/2014 de circa 45 la sută.

Grafic 3- Modificarea termenilor contractelor de creditare (procent net(%))

- F1 Spread-ul ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M
- F2 Prima solicitată pentru creditele mai riscante
- F3 Plafon maxim pentru valoarea creditului
- F4 Cerințele de colateral/garanții
- F5 Clauze contractuale
- F6 Scadența maximă
- F7 Costurile creditării, altele decât dobânzile (comisioane, etc.)

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor de creditare

A3. Cererea de credite

La nivel agregat, în T2/2014, s-a înregistrat o creștere marginală a cererii de credite din partea companiilor nefinanciare, dinamică determinată de creșterea cererii de credite pe termen scurt, atât din partea IMM, cât și a corporațiilor. Cererea de credite pe termen lung din partea corporațiilor s-a contractat, în timp ce în cazul IMM a cunoscut un ușor avans, Grafic 4. Pentru T3/2014, instituțiile de credit anticipează scăderea cererii de credite la nivel agregat, în contextul unei diminuări a cererii pentru toate tipurile de credite, cu o intensitate mai mare în cazul corporațiilor.

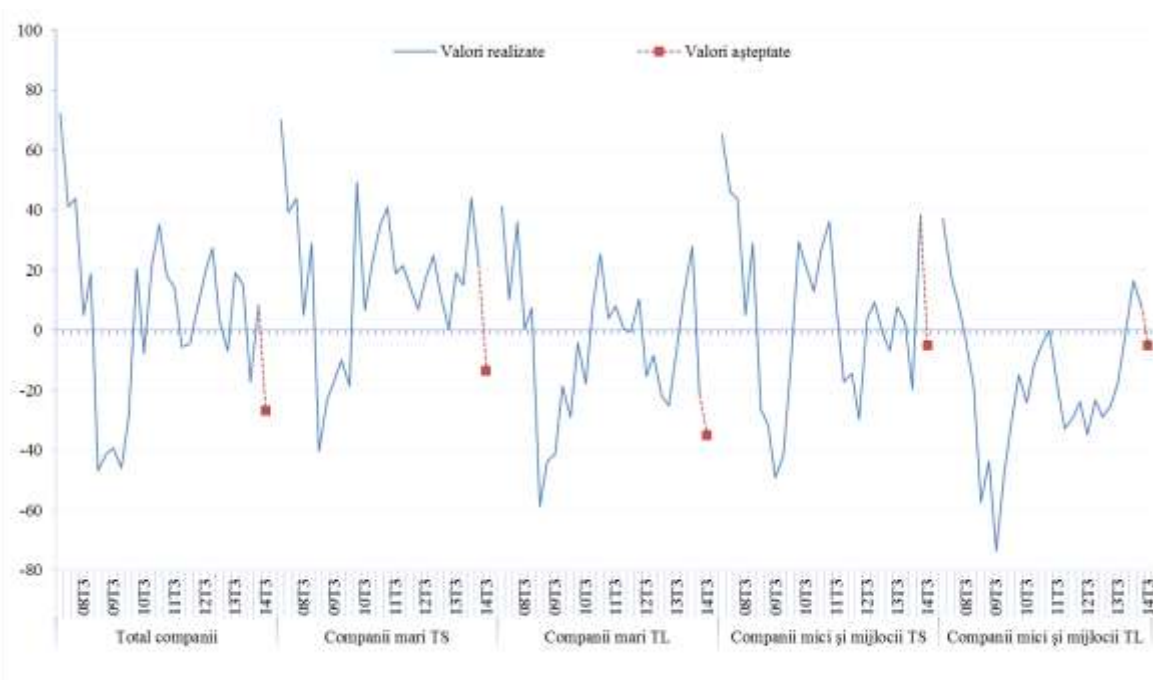
A4. Evoluții ale riscului de credit asociat creditării companiilor nefinanciare

Potrivit instituțiilor de credit, riscurile asociate companiilor nefinanciare clasificate în funcție de sectorul în care operează au continuat să aibă o evoluție mixtă în T2/2014, comparativ cu T1/2014 (Grafic 5). Sectorul imobiliar se menține ca fiind cel mai riscant din perspectiva calității portofoliului de credite al băncilor, iar riscurile asociate firmelor care activează în sectorul construcții și intermediere financiară sunt de asemenea în creștere. Sectorul energetic este singurul pentru care băncile percep un risc de credit în scădere comparativ cu trimestrul precedent.

² Informația despre LGD pentru creditele acordate atât companiilor, cât și populației, trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile la bănci pentru a cuantifica acest indicator, (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD și (iii) problemele inerente primelor raportări ale indicatorului.

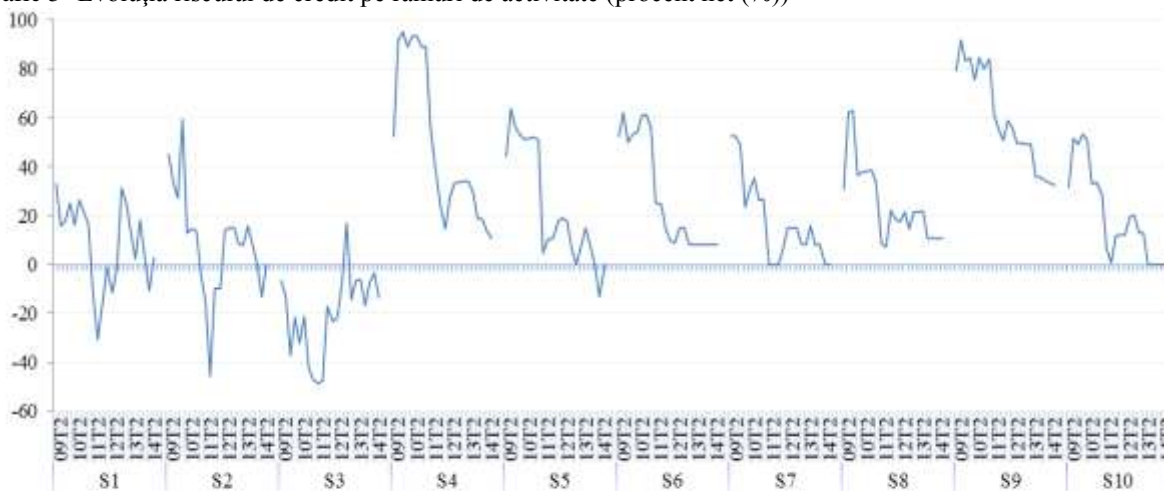
³ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Grafic 4- Dinamica cererii de credite (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

Grafic 5- Evoluția riscului de credit pe ramuri de activitate (procent net (%))

S1	Agricultură, piscicultură	S5	Comerț	S8	Intermediere financiară
S2	Industrie	S6	Turism	S9	Tranzacții imobiliare
S3	Energie	S7	Transport, comunicații, Poștă	S10	Alte servicii

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

După dimensiunea companiei, aprecierile instituțiilor de credit cu privire la riscul de credit asociat creditării companiilor nefinanciare se menține mixtă în T2/2014. Băncile au considerat că riscul aferent IMM continuă să crească, însă cu o intensitate în scădere

comparativ cu trimestrul anterior, Grafic 6. Pe de altă parte, riscul de credit asociat creditării corporațiilor s-a menținut constant.

Grafic 6- Evoluția riscului de credit pe tipuri de companii (procent net (%))

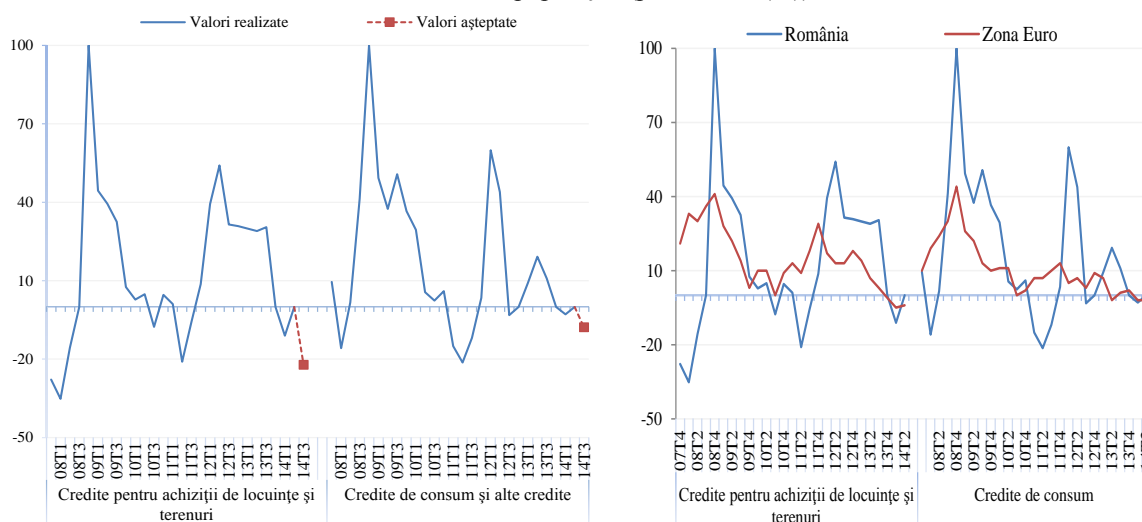
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a riscului de credit

B. Creditarea populației

B1. Standardele de creditare

În T2/2014, standardele creditării imobiliare au fost menținute neschimbate, în linie cu așteptările anterioare ale băncilor (Grafic 7). În cazul creditelor de consum, condițiile de creditare au rămas de asemenea constante, pentru al treilea trimestru consecutiv.

Grafic 7 - Modificarea standardelor de creditare a populației (procent net (%))

Sursa: BCE, *The Euro Area Bank Lending Survey*, iulie 2014

Notă: - valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare
- valorile așteptate privesc atât standardele, cât și termenii creditării

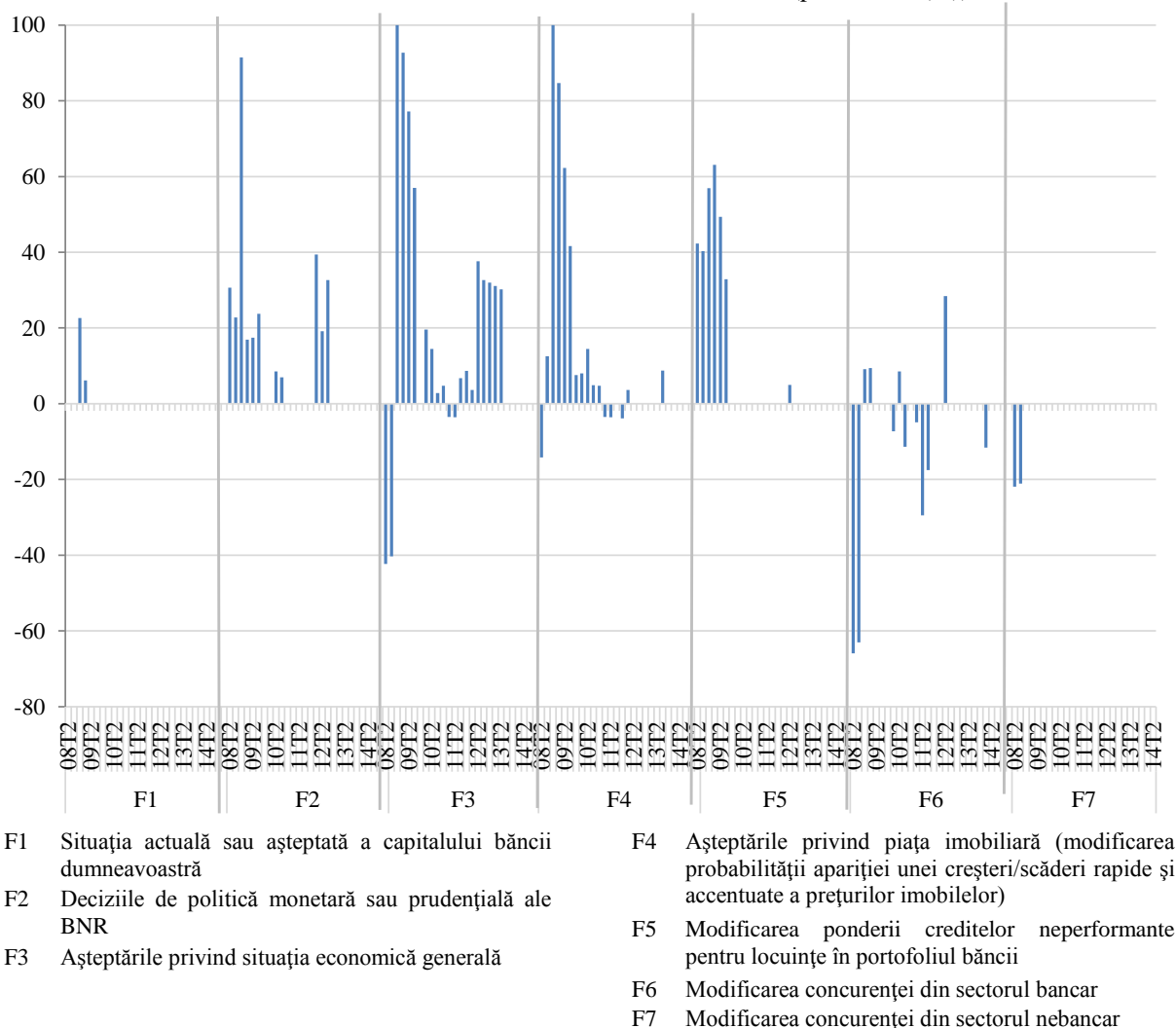
Spre comparație, băncile din zona euro au relaxat ușor condițiile de creditare, atât în cazul creditelor imobiliare, cât și al celor de consum. Principalii factori ai acestei evoluții au vizat ameliorarea condițiilor de finanțare a băncilor și îmbunătățirea așteptărilor privind activitatea economică. Pe termen scurt, instituțiile de credit din zona euro prognozează continuarea tendinței de relaxare marginală a standardelor de creditare, indiferent de destinația creditului.

Pentru T3/2014, băncile autohtone anticipează o relaxare a standardelor de creditare indiferent de destinația creditului, cu o amplitudine mai ridicată în cazul creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri.

B2. Aspecte specifice creditării imobiliare (achiziția de locuințe și terenuri)

Factorii care stau la baza modificării standardelor creditelor imobiliare au rămas constanți în T2/2014, Grafic 8.

Grafic 8 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

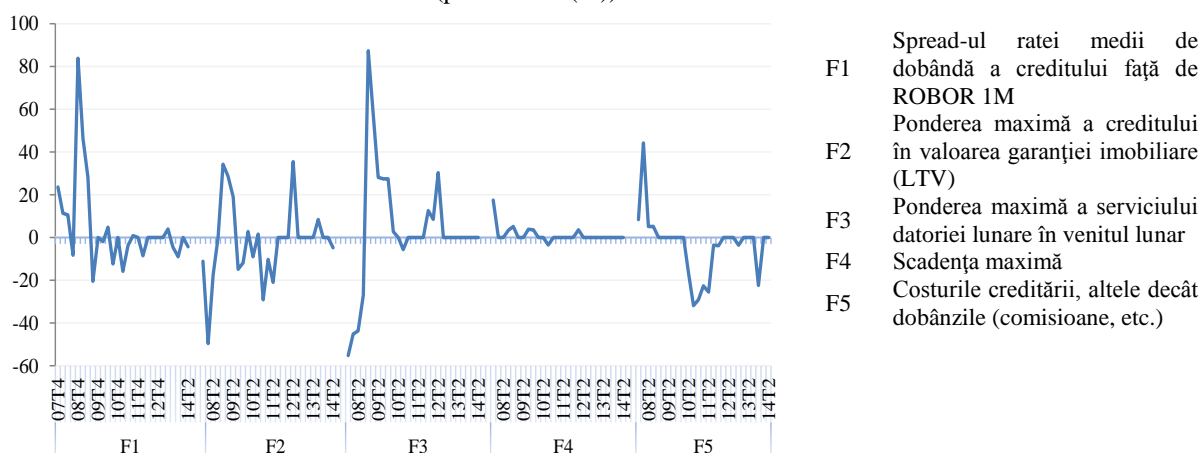
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(i) Termenii creditării

În T2/2014, instituțiile de credit nu au apelat la modificarea semnificativă a termenilor creditelor pentru achiziția de locuințe și terenuri, Grafic 9.

Instituțiile de credit au raportat în T2/2014 o valoare medie a LTV (*loan-to-value*) pentru creditele nou acordate în ultimele 3 luni în creștere ușoară față de trimestrul anterior, la aproximativ 81 la sută (de la 80 la sută în T4/2013, Grafic 10). La nivelul stocului total de credite imobiliare, valoarea medie a LTV nu a cunoscut variații semnificative comparativ cu trimestrul precedent, situându-se la circa 86 la sută (Grafic 11).

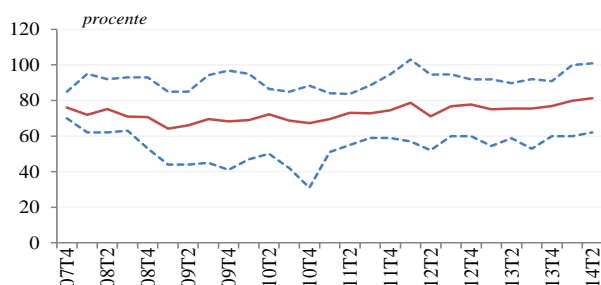
Grafic 9 – Termenii creditării imobiliare (procent net (%))

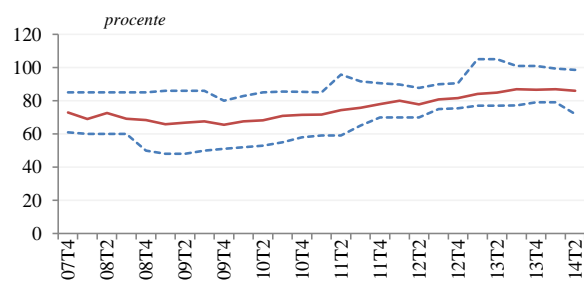
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a termenilor creditării

Gradul mediu de îndatorare a rămas relativ neschimbat în T2/2014. Atât în cazul creditelor nou acordate, cât și la nivelul portofoliului total de credite imobiliare, acesta s-a menținut în jurul valorilor de 46 la sută (Grafic 12), respectiv 50 la sută (Grafic 13).

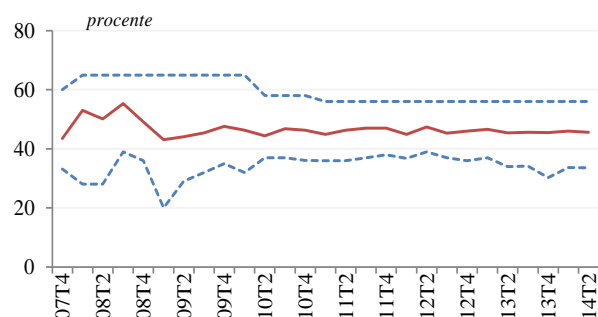
Grafic 10 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

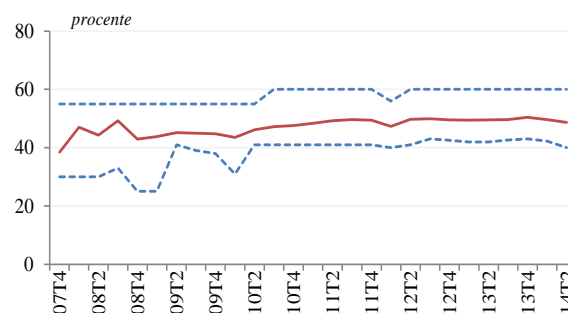
Grafic 11 – LTV - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

Grafic 12 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru creditele nou acordate în trimestrul analizat

Grafic 13 – Grad de îndatorare - medie bănci și interval de variație la nivelul sectorului bancar pentru total credite acordate

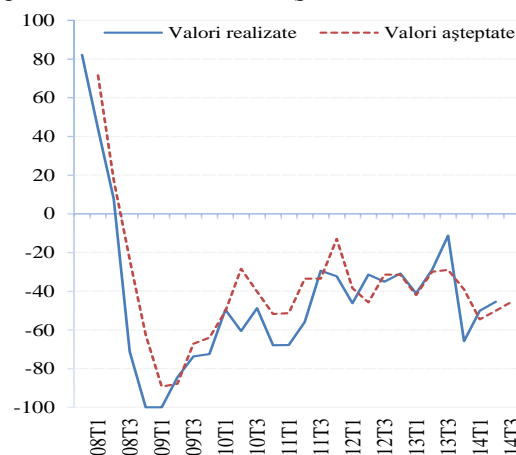

(ii) Evoluția cererii de credite imobiliare și a prețurilor la locuințe

Conform instituțiilor de credit, cererea de credite imobiliare a avut un avans considerabil în T2/2014 (Grafic 14), evoluție înregistrată pentru prima oară din al doilea trimestru al anului 2012. Pe termen scurt (T3/2014), băncile așteaptă ca tendința ascendentă a cererii să continue.

În opinia băncilor, traiectoria descendentă a prețului locuințelor a persistat și în T2/2014 (Grafic 15), o evoluție similară fiind prognozată și pentru T3/2014.

Grafic 15 - Evoluția prețului locuințelor conform aprecierii băncilor (procent net %)

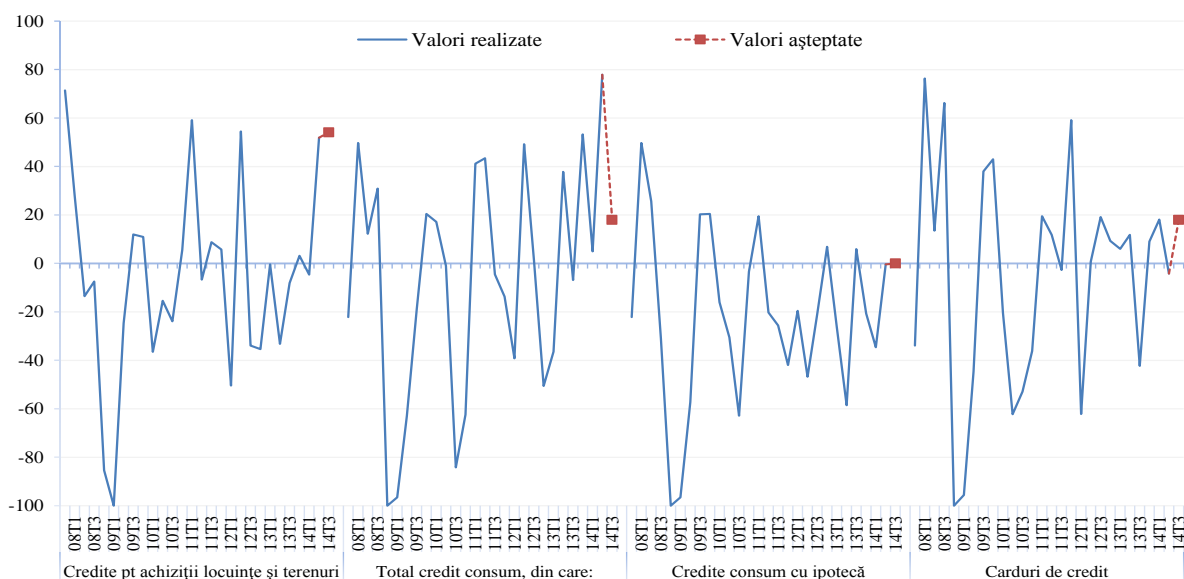

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o majorare a prețului locuințelor

B3. Aspecte specifice creditului de consum

În T2/2014, băncile au menținut neschimbate standardele aferente creditelor de consum, factorii care stau la baza modificării acestora rămânând constanți comparativ cu trimestrul precedent (Grafic 16).

Grafic 14 – Modificarea cererii de credite (procent net (%))

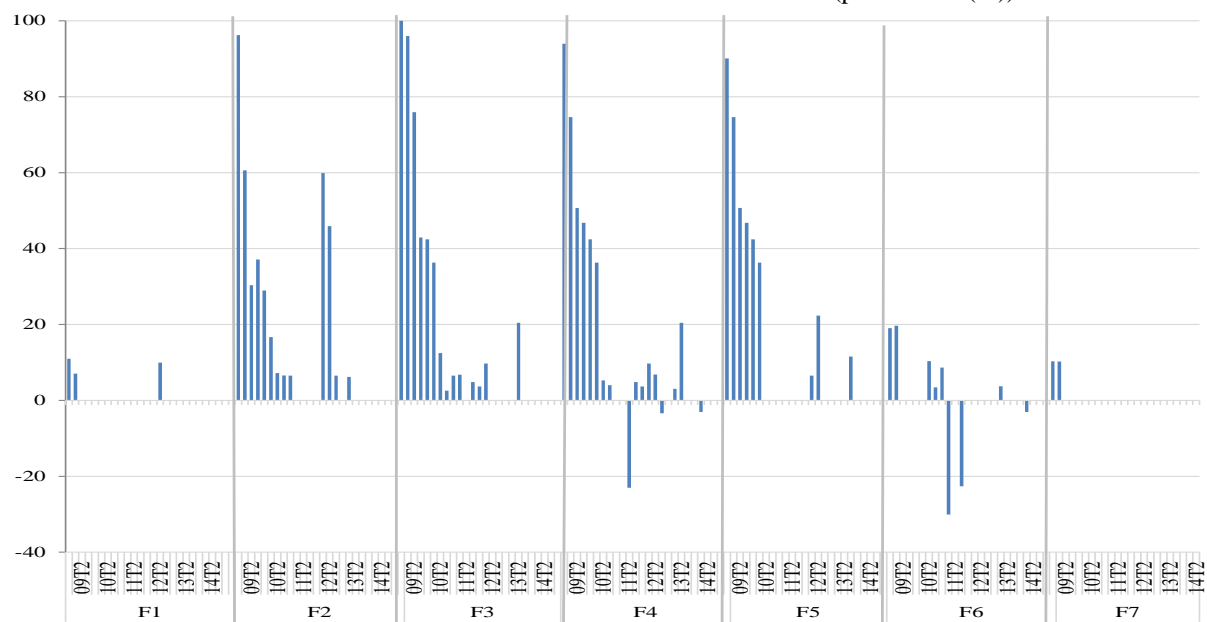

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o creștere a cererii de credite

(i) Termenii creditării

Termenii creditelor de consum au înregistrat modificări mixte i) în sensul relaxării, prin diminuarea *spread*-ului ratei medii de dobândă a creditului față de ROBOR 1M și ii) în sensul înăsprii, prin creșterea costurilor creditării, altele decât dobânzile, Grafic 17.

Grafic 16 - Factorii care au contribuit la modificarea standardelor de creditare (procent net (%))

F1 Situația actuală sau așteptată a capitalului băncii dumneavoastră	F4 Riscul asociat bonității clienților
F2 Deciziile de politică monetară sau prudențială ale BNR	F5 Riscul asociat colateralului/ garanțiilor
F3 Așteptările privind situația financiară a populației	F6 Modificarea concurenței din sectorul bancar
	F7 Modificarea concurenței din sectorul nebanca

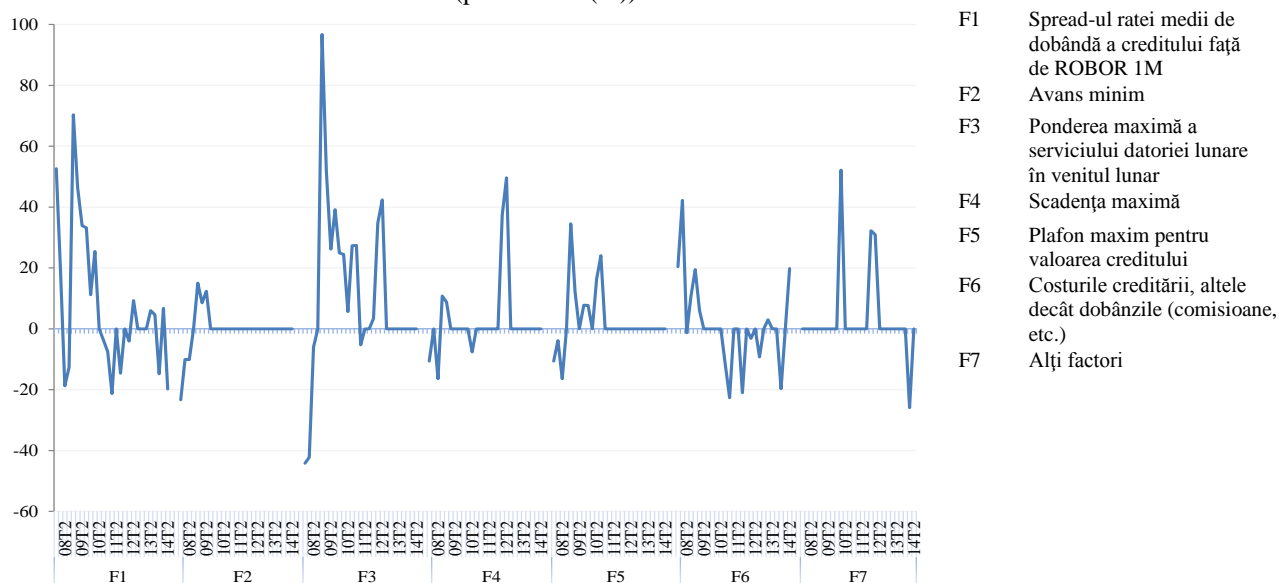
Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o înăsprire a standardelor de creditare

(ii) Evoluția cererii de credit de consum

Conform instituțiilor de credit, cererea pentru credite de consum s-a majorat la nivel agregat în T2/2014, cel mai probabil pe fondul avansului cererii de credite de consum negarantate cu ipotecă. Atât cererea pe segmentul creditelor garantate cu ipotecă, cât și pentru carduri de credit a rămas constantă comparativ cu trimestrul precedent (Grafic 14).

Pentru perioada următoare (T3/2014), băncile prognozează un avans al cererii de credite de consum (dar cu o intensitate în scădere), pe fondul stabilizării cererii pe segmentul creditelor garantate cu ipotecă și al majorării cererii pentru cardurile de credit.

Grafic 17 - Termenii creditului de consum (procent net (%))

Notă: valorile pozitive ale procentului net indică o îndeplinire a standardelor de creditare

(iii) Pierderea în caz de nerambursare (LGD)⁴

La nivel agregat, pierderea medie în caz de nerambursare (LGD) pentru creditele populației intrate în starea de nerambursare⁵ în T2/2014 s-a situat în jurul valorii de 40 la sută. LGD pentru creditele de consum negarantate cu ipotecă și pentru cardurile de credit s-a menținut la cele mai ridicate niveluri din cadrul portofoliului instituțiilor de credit (peste 60 la sută), în timp ce pentru creditele imobiliare și pentru cele de consum garantate cu ipotecă, LGD înregistrează valori de peste 25, respectiv 45 la sută.

⁴Informația despre LGD trebuie interpretată cu prudență, având în vedere: (i) seria scurtă de date disponibile la bănci pentru a cuantifica acest indicator, (ii) metodologiile băncilor în curs de dezvoltare pentru calcularea LGD și (iii) problemele inerente primelor raportări ale acestui indicator.

⁵ Starea de nerambursare este definită conform Regulamentului BNR nr. 5/2013.

Sondajul este efectuat trimestrial de BNR în lunile ianuarie, aprilie, iulie și octombrie. Are la bază un chestionar (publicat în cadrul analizei din mai 2008) care este transmis primelor 10 bănci alese după cota de piață aferentă creditării companiilor și populației. Aceste instituții dețin aproximativ 80 la sută din creditare.

Chestionarul este structurat în două secțiuni, urmărind distinct caracteristicile creditului către (A) companii nefinanciare și (B) populație. Întrebările vizează opiniile băncilor privind evoluția:

- standardelor de creditare (normele interne de creditare sau criteriile ce ghidează politica de creditare a instituțiilor de credit),
- termenilor și condițiilor de creditare (obligațiile specifice agreate de creditor și debitor în contractul de credit încheiat, ex. rata dobânzii, colateralul, scadența etc.),
- riscurilor asociate creditării,
- cererii de creditare,
- altor detalii specifice creditării (așteptări privind prețul mediu pe metru pătrat al unei locuințe, ponderea serviciului datoriei în venitul populației, ponderea creditului în valoarea garanției imobiliare etc.).

Răspunsurile la întrebări sunt analizate din perspectiva **procentului net**.

În cazul întrebărilor care se referă la *standardele de creditare*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat înăsprirea standardelor și procentul băncilor care au raportat relaxarea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci au înăsprișt standardele de creditare, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci au relaxat standardele de creditare.

În cazul întrebărilor care se referă la *cererea de credite*, procentul net reprezintă diferența dintre procentul băncilor care au raportat creșterea cererii de credite și procentul băncilor care au raportat scăderea acestora. Un procent net pozitiv semnalează că o proporție mai mare de bănci a raportat creșterea cererii de credite, în timp ce un procent net negativ presupune că o proporție mai mare de bănci a raportat scăderea cererii de credite. Procentul net este calculat ținându-se cont de cota de piață a băncilor respondente. În mod similar sunt tratate răspunsurile și la celelalte întrebări, cu specificația că în notele graficelor sunt explicate valorile pozitive ale procentului net.

Opiniile acoperă evoluțiile din ultimele trei luni și așteptările privind următoarele trei luni.